

Kształtowanie się i rola linii genealogicznej Phalarisa xx w XX wieku

Jerzy Fedorski

Konie pełnej krwi angielskiej mają opinię najkulturalniejszej rasy koni na świecie, a przy jej genetycznym doskonaleniu są stosowane metody, które znajdują wykorzystanie także w przypadku innych ras zwierząt. Najlepszym sposobem oceniania są próby wyścigowe, które stanowią jedyne kryterium ich kwalifikacji (Fedorski, 1978). Hodowla koni pełnej krwi ma znaczenie globalne i jest prowadzona w przeszło 80 krajach. Najlepsze wyniki w jej prowadzeniu są uzyskiwane w Europie, tj. w Anglii i Irlandii, które łącznie posiadają 25 000 kłaczy stadnych najwyższej klasy i 800 reproduktorów oraz we Francji, a także w Stanach Zjednoczonych, Argentynie i Australii. W ostatnich dziesiątkach lat nastąpił wielki rozwój wyścigów i hodowli w Japonii, Hong Kongu i Zjednoczonych Emiratach Arabskich. Szczególny „boom” nastąpił w latach siedemdziesiątych ubiegłego stulecia, głównie za sprawą sukcesów i dominacji na wyścigach potomków znakomitego Northern Dancera. Związane to było z dopływem i zaangażowaniem ogromnych kapitałów pochodzących z krajów arabskich. Tradycyjni hodowcy nie zawsze mogli sprostać takim wymaganiom.

Analiza wyników światowych wyścigów w minionym stuleciu wykazuje całkowitą supremację koni wywodzących się z linii Darley Arabiana (1700) – najważniejszego z trzech protoplastów tej rasy, a kontynuowanej przez jego potomka w 16. pokoleniu – Polymelusa (1902).

Największą rolę w stworzeniu znakomitego rodu przypisuje się jednak jego synowi Phalarisowi, za sprawą zasług w hodowli jego synów – Pharosa i Sickle, jak również i innych, z których najważniejsze to: Fairway (ojciec dwóch derbistów angielskich), Manna (derbista angielski z 1925 roku) i Paramond. Od wszystkich tych koni zostały stworzone

doskonałe rozgałęzienia, świetnie rozwijające się do dnia dzisiejszego.

W połowie XX wieku największe sukcesy na wyścigach i w hodowli należały do wnuka Phalarisa – epokowego Nearco, wyhodowanego we Włoszech przez F. Tesio. Nearco – derbista włoski z 1938 r., który na torze wyścigowym był koniem niezwyciężonym, pokonał najlepsze konie angielskie i francuskie, a następnie został sprzedany do Anglii, gdzie zasłynął jako najlepszy reproduktor na świecie, uzyskując tytuł „konia stulecia”.

Nearco przeszedł do historii hodowli jako ojciec Nasrullaha (1940) i Neartictica (1954) oraz ogierów tej miary co Dante (derbista angielski), Royal Charger, Amerigo, Nimbus (derbista angielski), Noorani i Sayajirao. Nasrullah urodził się w Anglii, a następnie został sprzedany do Stanów Zjednoczonych, gdzie pozostawił wiele cennego potomstwa. Założone przez niego rozgałęzienie jest szczególnie cennie w Stanach Zjednoczonych i w Europie. Do najbardziej zasłużonych jego synów należą: Bold Ruler, Indian Hemp, Nasram, Grey Sovereign, Never Bend (ojciec derbisty), Never Say Die (derbista angielski z 1954 roku), On-and-On I Red God.

Nearctic – syn Nearco urodził się w Kanadzie. Wykazał się ogromną żywotnością i zdrowiem, gdyż startował w 47 wyścigach w Kanadzie i USA. Był ojcem Northern Dancera – największej znakomitości w drugiej połowie XX wieku, noszącego także określenie – „reproduktor stulecia”. Jego potomstwo do chwili obecnej odgrywa zasadniczą rolę w europejskiej i światowej hodowli koni wyścigowych. W 2007 roku jego prawnuk Authorized, urodzony w Irlandii, wygrał Derby w Epsom (Anglia), a jego rodowód wykazuje inbred na słynnego

przodka (3x4). Trzej synowie Northern Dancera również wygrali tę najbardziej prestiżową gonitwę, m. in. Nijinsky (1967) w 1970 r., którego synowie także trzykrotnie odnieśli ten sukces, w tym niezwyciężony Lammtarra (1992) w 1995 r., The Minstrel (1974) w 1977 r. i Secreto (1981) w 1984 r. W hodowli światowej około 130 synów Northern Dancera było reproduktorami (Fedorski, 2004). Reproduktry, jak: Polymelus, Phalaris, Pharos, Nearco, Nearctic, Northern Dancer, z których dwa były także derbistami (Nearco włoskim, a Northern Dancer amerykańskim), były łącznie ojcami 10 derbistów angielskich, co podkreśla ich wartość hodowlaną i wpływ na genetyczne doskonalenie rasy.

Nie wszystkie konie z linii Phalarisa, mimo że były wyjątkowo wartościowymi reproduktorami, reprezentowały najwyższą klasę wyścigową. Warto wymienić Sickle i jego syna Unbreakable, które posiadały ją jedynie na poziomie dobrym, ale wystarczającym, aby w Stanach Zjednoczonych dać konie tej klasy co Native Dancer, niezwyciężony Raise A Native i wyjątkowo cenny Mr. Prospector (1970). Wyjątkowe zasługi słynnych reproduktorów mogą natomiast mieć związek z ich pochodzeniem, gdyż jak wynika z analizy rodowodów są one wynikiem permanentnie prowadzonej hodowli wsobnej na swych szczególnie wartości przodków, co sugeruje nagromadzenie ich w rodowodach i co za tym idzie, wysoką konsolidację najlepszych założeń genetycznych, jednocześnie poddanych próbom wyścigowym i ostrej selekcji (Tesio, 2000)

Ojciec Phalarisa – Polymelus był inbredowany na Newminstrela, Melborne'a i Stockwella, który natomiast był ojcem „trójkoronowanego” (wygrał trzy najważniejsze gonitwy klasyczne w Anglii) – Lorda Lyona (1963). W całej hodowli angielskiej takich koni było 15, w tym 14 z linii Darley Arabiana. Od Newminstrela i Stockwella (są to najdzielniejsze konie wyścigowe w całej ich historii) wywodzi się 9 takich koni, Melborne natomiast wywodzi się z linii Stockwell. Wszystkie konie, na które są inbredowane reproduktory wyszczególnione w schemacie, wywodzą się z trzech głównych linii: Newminstrel, Stockwell i St. Simon, a jedynie jedna klacz Pilgrimage z linii Joe Andrews. Wszystkie są ze sobą spokrewnione poprzez wspólnego przodka – zwanego Eclipse

(1764), prawnuka Darley Arabiana (Hislop, 1976).

Newmistrel (1848) startował w wyścigach sześć razy i dwa razy wygrał. Stockwell (1849) startował 16 razy, wygrał 11 gonitw na różnych dystansach, a oprócz szybkości posiadał też wytrzymałość. Jednak bezwzględnie najlepszy wyścigowo był sławny St. Simon (1881), charakteryzujący się szczególnie ogromną wytrzymałością – na 10 startów wygrał wszystkie wyścigi w kapitalnym stylu. Należy do najlepszych koni w całej historii wyścigów konnych i hodowli koni pełnej krwi. Jednocześnie trzeba dodać, że wszystkie trzy wymienione ogiery były także inbredowane (Fedorski, 1998).

Z linii Newminstrel wywodzą się: Melborne, Lord Clifden (syn Newminstrela) Hermit (syn Newminstrela, derbista), Hampton (syn Lorda Clifdena), „trójkoronowany” Gainsborough (1915) (prawnuk Hamptona) i klacz Canterbury Pilgrim (wnuczka Hermita, matka Chaucera – syna St. Simona).

Z linii Stockwell pochodzą Springfield i Sainfoin. Springfield jest wnukiem Stockwella, a Sainfoin (derbista) jego synem.

Z linii St. Simona wywodzi się Chaucer, który jest jego synem. Klacz Pilgrimage, wyjątkowo dzielna wyścigowo, wygrała między innymi nagrodę 2000 gwinei w Anglii w 1878 r. Jej matka – Canterbury Pilgrim dwukrotnie występowała w rodowodzie Sickle, a jej ojciec – The Palmer, urodzony w 1778 r., syn Eclipse, reprezentuje mało popularną linię Joe Andrews.

Eclipse, urodzony w 1764 r., odegrał zasadniczą rolę w kształtowaniu się rasy pełnej krwi angielskiej. Był koniem fenomenalnym – na 18 startów odniósł 18 zwycięstw. Od jego trzech synów wywodzą się wszystkie konie, na które są inbredowane osobniki występujące w schemacie. I tak, Newminster i Stockwell pochodzą od Pot-8-os (1773), St. Simon od King Fergus (1775), a wspomniany The Palmer od Joe Andrews (1778). Wszystkie wymienione konie były praprawnukami Darley Arabiana (1702), jednego z trzech, ale najważniejszego założyciela rasy. Reasumując należy podkreślić, że konie zaliczane do linii genealogicznej Phalarisa (1913) charakteryzują się szczególną koncentracją najlepszych założeń genetycznych swych przodków pochodzących od Darley Arabiana i tym faktem trzeba tłumaczyć ich wybitną wartość hodowlaną. Powyższe stwier-

dzenie znajduje odbicie w badaniach P. Cunningham (1991), który dowodzi, że dzisiejsza populacja koni pełnej krwi zawiera przeciętnie – 50,3% założeń dziedzicznych swych 10 najważniejszych założycieli.

Równocześnie, linia Phalarisa charakteryzuje się wielką homozygotycznością w szeregu parach genów allelicznych warunkujących wybitną dzielność wyścigową. Występujące w niej osobniki przez szereg pokoleń były bardzo dzielne i tę cechę przekazywały na swe potomstwo. Z tego powodu zasługują one na szczególną preferencję w hodowli.

Wnioski:

1. Wszystkie konie reprezentujące ród Phalarisa w XX wieku charakteryzują się inbre-

dem na swych wybitnych przodków.

2. Konie, na które prowadzono hodowlę wsobną wywodzą się z 4 linii, wywodzących się od Darley Arabiana poprzez Eclipse.
3. Największy wpływ na populację poprzez linię Phalarisa miały ogiery: Newminster, Stockwell i St. Simon, urodzone jeszcze w XIX stuleciu, na które inbredowano ich potomków.
4. Dominującą rolę linii genealogicznej od Polymelusa poprzez Phalarisa do Northern Dancera odzwierciedla fakt, że były one łącznie ojcami 10 derbistów angielskich.
5. Z powyższej analizy wynika, że na współczesnym etapie genetycznego doskonalenia należy intensywnie stosować w hodowli inbred na Northern Dancera, co znajduje już potwierdzenie w praktyce, np. zwycięzca Derby w Anglii z 2007 r.

Literatura

Cunningham P. (1991). Die Genetik des Vollbluts. Spektrum der Wissenschaft, 6.

Fedorski J. (1978). Ocena dzielności wyścigowej ogierów pełnej krwi na podstawie dzielności wyścigowej potomstwa. Roczn. Nauk Roln., 4, 98.

Fedorski J. (1998). Niedoceniany inbred. Koń Polski, 6.

Fedorski J. (2004). Od Cezara do Northern Dancera. Hodowca i Jeździec, 3.

Hislop J. (1976). Breeding for racing. Secker i Warburg, London.

Tesio F. (2000). Rennpferde. Olms Presse, Hildesheim, Zürich, New York.

FORMATION AND ROLE OF PHALARIS XX GENEALOGICAL LINE IN THE 20TH CENTURY

Summary

Thoroughbred horses are considered the most cultured breed of horses in the world. The methods used for genetic improvement of the breed are later used for other horses and other livestock breeds. An important part of this are racing tests, which are the only criterion of the breed's evaluation and qualification. Thoroughbred horse breeding is of global importance and is carried out in over 80 countries.

Analysis of the results of international races in the 20th century shows the complete supremacy of horses derived from the line Darley Arabiana (1700), the most important of the three progenitors of this breed, which has been continued in its offspring in the 16th generation – Polymelus (1902).

However, the greatest role in creating this excellent line has been ascribed to his son Phalaris, thanks to breeding services of his sons Pharos and Sickle, and well as the services of others, the most important of which include Fairway (sire of two English derby winners), Mann (English derby winner from 1925) and Paramond. All of these horses have established excellent branches that thrive until today.

**Ród Phalarisa xx (1913–1931)
Polymelus xx 1902 (potomek Darley Arabiana
(1700) w 16. pokoleniu)**

Dzielność: na 31 startów 11 zwycięstw
Inbred: 4x5 na Newminster
5x5 na Melborne
5x5 na Stockwell

PHALARIS xx 1913

Dzielność: na 24 starty 16 zwycięstw
Inbred: 3x4 na Springfield
4x5 na Lord Clifden
5x5 na Stockwel

Pharos xx 1920

Dzielność: na 30 startów 14 zwycięstw
Inbred: 3x4 na St. Simon
4x5 na Springfield
5x5 na Hermit

Sickle xx 1924

Dzielność: na 10 startów 3 zwycięstwa
Inbred: 3x4 na St. Simon
3x4 na Cyllene
4x5 na Springfield
4x5 na Pilgrimage

NEARCO xx 1935

Dzielność: Niezwyciężony w 14 startach
Inbred: 4x4x5x5 na St. Simon

Unbreakable xx 1935

Dzielność: na 14 startów 5 zwycięstw
Inbred: 4x4x5x5 na St. Simon
4x5 na Cyllene
4x4 na Sainfoin
5x5 na Hampton

Nasrullah xx 1940

Dzielność: na 10 startów 5 zwycięstw
Inbred: 5x5x5 na Canterbury Pilgrim

Nearctic xx 1954

Dzielność: na 47 startów 21 zwycięstw
Inbred: 4x4 na Chaucer
5x5x5 na St. Simon
5x5x5 na Canterbury Pilgrim

NORTHERN DANCER xx

Dzielność: na 18 startów 14 zwycięstw
Inbred: 4x4 na Gainsborough
5x5 na Chaucer

Uwaga: Dużymi literami zaznaczono reproduktory o fundamentalnym znaczeniu w hodowli koni pełnej krwi.